

Handläggare

Linn Hemmingsson
Telefon: 08-508 25 327
Lisa Allinger
Telefon: 08-508 25 370
Niklas Odén
Telefon: 08-508 43 028

Till
Socialnämnden
2022-02-22

Motion (S) om utveckling av Järva

Svar på remiss från kommunstyrelsen KS 2021/1278

Förvaltningens förslag till beslut

Socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar till kommunstyrelsen på remiss av motion (S) om utveckling av Järva.

Fredrik Jurdell
Socialdirektör

Veronica Wolgast Carstorp
Biträdande förvaltningschef

Sammanfattning

Socialdemokraterna (S) har skrivit en motion där de, bland annat mot bakgrund av att den upplevda tryggheten generellt sett är lägre i Järva än i övriga delar av staden, föreslår att kommunfullmäktige ska fatta beslut om att kommunstyrelsen startar projektet Fokus Järva tillsammans med Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd och Spånga-Tensta stadsdelsnämnd. De föreslår vidare att kommunstyrelsen tillsätter en general som i samarbete med stadsdelsnämnderna leder och styr arbetet samt att hela staden kraftsamlar runt projektet genom att samtliga berörda nämnder och bolag bidrar till utvecklingen av Järva.

Socialförvaltningen
Avdelningen för stadsövergripande sociala
frågor

Box 44
123 21 Farsta
Telefon 08-508 25 327
Växel 08-508 25 000
linn.hemmingsson@stockholm.se
start.stockholm

Förvaltningen delar motionärernas uppfattning om att Järva är ett område med stora kvaliteter och att samverkan mellan olika aktörer är avgörande för att uppnå goda resultat för invånarna.

Förvaltningen bidrar till det övergripande målet om att Stockholm ska vara en trygg, säker och välskött stad att bo, vistas och verka i

bland annat genom sin samordnande och övergripande roll i att stödja berörda nämnder och bolag i arbetet med strategin för att minska risken för att barn, unga och unga vuxna ska dras in i kriminalitet och genom förvaltningens verksamhet vid Framtid Stockholm Järva. Då frågor om fysisk stadsplanering inklusive kommersiella fastigheter och bostadsbyggande ligger utanför förvaltningens direkta kompetensområde avstår förvaltningen ifrån att ta ställning till om skapandet av ett projekt och tillsättning av en general i syfte att påskynda dessa processer skulle utgöra adekvata kompletterande åtgärder.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har till socialnämnden remitterat en motion (2021/1278) om att kommunstyrelsen ska starta projektet Fokus Järva tillsammans med Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd och Spånga-Tensta stadsdelsnämnd, att kommunstyrelsen ska tillsätta en general som i samarbete med stadsdelsnämnderna ska leda och styra arbetet samt att hela staden ska kraftsamla runt projektet genom att samtliga berörda nämnder och bolag ska bidra till utvecklingen av Järva. Motionen är skriven av Emilia Bjuggren, Maria-Elsa Salvo och Anders Göransson, Socialdemokraterna.

Övriga remissinstanser är stadsledningskontoret, arbetsmarknadsnämnden, exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, utbildningsnämnden, Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd, Spånga-Tensta stadsdelsnämnd, Stockholms Stadshus AB, byggnadsfirman Erik Wallin, Byggvesta, Folkets Husby, HSB Bostad, Hyresgästföreningen, Järfälla kommun, Polisregion Stockholm, Primula Byggnads, Region Stockholm, Rinkeby Folkets Hus, SKB, Sollentuna kommun, Solna kommun och Sundbybergs stad.

Ärendets beredning

Tjänsteutlåtandet har utarbetats inom avdelningen för stadsövergripande sociala frågor. Förvaltningsgruppen har behandlat ärendet den 16 februari. Rådet för funktionshinderfrågor har haft möjlighet att behandla ärendet den 17 februari.

Ärendet

Socialdemokraterna lyfter i sin motion att Järva är ett område med stora kvaliteter, såsom grönområden, rikt kulturliv och närhet till staden. Järva är samtidigt ett område som har många utmaningar, vilket enligt motionärerna inte minst visar sig genom att den upplevda tryggheten är generellt sett lägre i Järva än i övriga delar

av staden och att den upplevda otryggheten är dubbelt så hög i området jämfört med innerstaden.

Ytterligare exempel på sociala utmaningar som lyfts i motionen är andelen unga män som misstänks för narkotikabrott, att andelen behöriga till gymnasiet är lägre i Järva jämfört med stadsdelar som Bromma och Kungsholmen och att arbetslösheten är högre i Järva än i resten av staden. Vidare nämns att trångboddhet bland barnfamiljer är betydligt vanligare i Stockholm än i övriga Sverige och är allra vanligast i Rinkeby-Kista och Spånga-Tensta. Trångboddheten är enligt motionärerna en förklaring till varför Järva drabbades hårdare av pandemin än andra stadsdelsområden.

Motionärerna menar att det inte är rimligt att stockholmare som råkar bo i vissa områden har det sämre än de som bor i andra områden och att det krävs långsiktiga investeringar för att lösa ojämlikheten i Järva. Motionärerna hänvisar till stadens översiktsplan, enligt vilken Järva pekas ut som ett fokusområde i ytterstaden. Om staden riktar investeringar och planeringsresurser till Järva menar motionärerna att det blir möjligt att få igång mer omfattande bostadsbyggande och stadsutveckling än vad som är möjligt med nuvarande marknadsförutsättningar.

Motionärerna redovisar de stadsutvecklingsområden som enligt översiktsplanen finns i Järva och menar att prioriteringarna i Järva de senaste åren legat långt ifrån den ambition som enligt motionärerna tydliggörs i översiktsplanen. Motionärerna anser att det krävs en sammanhängande satsning och en samlad plan i form av ett Fokus Järva-projekt som drivs lokalt av stadsdelsnämnderna och samtidigt har styrning från kommunstyrelsen. Övriga berörda nämnder och bolag, däribland socialnämnden, ska delta i arbetet och bidra utifrån sina områden.

Socialdemokraterna motionerar mot bakgrund av detta om att kommunfullmäktige ska fatta följande tre beslut:

- Att kommunstyrelsen startar projektet Fokus Järva tillsammans med Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd och Spånga-Tensta stadsdelsnämnd.
- Att kommunstyrelsen tillsätter en general som i samarbete med stadsdelsnämnderna leder och styr arbetet.
- Att hela staden kraftsamlar runt projektet genom att samtliga berörda nämnder och bolag bidrar till utvecklingen av Järva.

Jämställdhetsanalys

Förslaget att kommunfullmäktige ska fatta beslut om att kommunstyrelsen startar projektet Fokus Järva berör både kvinnor och män, då den övergripande ansatsen bakom förslaget är att öka den upplevda tryggheten bland invånarna i Järva. Begreppet otrygghet definieras enligt Stockholms stads trygghetsprogram 2020-2023 som innefattande oro för att utsättas för brott, oro för att närstående ska utsättas för brott, oro över brottsligheten i stort och en mer allmän känsla av otrygghet.

Olika grupper av människor begår och utsätts för olika typer av brott. Kön är vid sidan av ålder den faktor som har starkast koppling till våld och kriminalitet^{1, 2}. Det är betydligt fler pojkar/män än flickor/kvinnor som misstänks för brott, men de som drabbas av brott är både män och kvinnor. Av regeringens betänkande *Kommuner mot brott* (SOU 2021:49) framgår att otryggheten har ökat i stora delar av det svenska samhället och att kvinnor i samtliga åldersgrupper upplever otrygghet i betydligt större utsträckning än män. Detta gäller särskilt kvinnor som bor i utsatta områden. Mot bakgrund av det kan insatser som syftar till att öka den upplevda tryggheten bland invånarna i Järva, beroende på hur insatserna utformas, antas ha något större påverkan på kvinnors upplevelser av otrygghet jämfört med mäns upplevelser av otrygghet.

Insatser för att motverka att barn och unga ska dras in i kriminalitet kan antas ha större direkt påverkan på pojkar och unga män då gärningspersonen i 86 – 98 procent av brotts typerna misshandel, hot, rån och sexualbrott är en man. Dock måste både flickor och pojkar och kvinnor och män förhålla sig till normer för män, maskulinitet och våld, varför det är viktigt att använda sig av våldspreventiva metoder med ett jämställdhetsperspektiv.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Socialförvaltningen delar motionärernas uppfattning om att Järva är ett område med stora kvaliteter. Att Stockholm är en trygg, säker och välskött stad att bo, vistas och verka i är det övergripande målet för stadens samlade brottsförebyggande, trygghets- och säkerhetsarbete och ett ansvar som sträcker sig över samtliga nämnder och bolagsstyrelser. I det följande beskrivs kortfattat hur förvaltningen arbetar för att bidra till det övergripande målet.

¹ Lilly, J. Robert; Cullen, Francis T.; Ball, Richard A. (2011) *Criminological theory: context and consequences*.

² Sarnecki, Jerzy (2009) *Introduktion till kriminologi*.

Insatser för att motverka att barn, unga och unga vuxna ska dras in i kriminalitet

Stockholms stads strategi 2019-2022 för att minska risken för att barn, unga och unga vuxna ska dras in i kriminalitet³ utgör ett komplement till Stockholms stads trygghetsprogram 2021-2023. Strategin syftar till att skapa förutsättningar för ett strukturerat, kontinuerligt och långsiktigt arbete för att minska risken att barn, unga och unga vuxna dras in i kriminalitet. Socialförvaltningen ska genom sin samordnande och övergripande roll stödja berörda nämnder och bolag i arbetet med strategin.

Stockholms stads program för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken 2018 – 2021 syftar till att lyfta fram utvecklingsområden för staden i ANDT-relaterade frågor, med det övergripande målet att Stockholms ska vara en stad fri från narkotika och dopning, med minskade medicinska och sociala skador orsakade av alkohol samt med ett minskat tobaksbruk. Att arbeta mot detta övergripande mål är centralt för en god folkhälsa, då ANDT tydligt påverkar människors livsvillkor och levnadsvanor. Missbruk, riskbruk och beroendeproblem samvarierar också ofta med annan psykisk och social problematik. Programmet är ett tvärsektoriellt och stadsövergripande styrdokument och socialförvaltningen stödjer stadsdels- och fackförvaltningarna i arbetet med att implementera och integrera det ANDT-förebyggande arbetet i ordinarie verksamheter.

Socialförvaltningen har tillsammans med utbildningsförvaltningen och stadsdelsförvaltningarna i uppdrag att stödja arbetet med mentorer i våldsprevention (MVP). MVP är en våldspreventiv metod som har bäring på det brottsförebyggande- och trygghetsskapande arbetet i staden. Metoden som företrädesvis genomförs i skolan har även påverkan på skolornas arbete med trygghet och studiero. Stadsdelsförvaltningarna i Järva, Rinkeby-Kista och Spånga-Tensta, arbetar med MVP och Agera tillsammans (AT) i stadsdelarnas skolor och genom sina fältverksamheter. I Rinkeby-Kista utvecklas även en "föräldravariant" på AT.

Förvaltningen har också ett budgetuppdrag att samordna och stödja stadsdelsnämnderna i arbetet med att nå målet om att inte ha något särskilt utsatt område eller utsatt område inom Stockholms stad. Staden har fått statsbidrag för att genomföra en satsning på sociala insatser för barn och unga i utsatta områden under åren 2021–2023 där berörda stadsdelsförvaltningar⁴ kan använda dessa medel inom

³ Dnr: 3.1.1-161/2019. Utgivare: Socialförvaltningen

⁴ Rinkeby-Kista, Spånga-Tensta, Hässelby-Vällingby, Enskede-Årsta-Vantör, Hägersten-Älvsjö och Skärholmen.

fem olika insatser för att förstärka arbetet. Syftet med statsbidraget är att minska risken för att barn och unga dras in i eller på andra sätt drabbas av kriminalitet.

Förvaltningen instämmer med motionärerna angående vikten av samverkan mellan olika aktörer i syfte att uppnå goda resultat för invånarna. Genom förvaltningens verksamhet vid Framtid Stockholm Järva, som vänder sig till boende i stadsdelarna Spånga-Tensta och Rinkeby-Kista, samverkar förvaltningen med skola, polis och lokal socialtjänst för att ungdomar 13-20 år och föräldrar snabbt ska erbjudas råd och stöd när behoven uppstår. Framtid Stockholm Järva stöttar även föreningar och andra aktörer i området med kunskap om ungas utsatthet i frågor om droger eller kriminalitet.

Att klara av skolan är en av de starkaste skyddsfaktorerna för att barn och unga ska få goda uppväxtvillkor och i förlängningen ett tryggt liv med arbete och försörjning. För att skolan ska kunna utgöra bästa tänkbara skyddsfaktor krävs både skolnärvaro och att barnet eller den unge når målen för undervisningen. I Järva, liksom i andra delar av staden, finns skolsociala team där skolan och socialtjänsten samarbetar på ett tidigt stadium för att fånga upp och ge stöd till elever i årskurs 4-9 som har en upprepad eller längre frånvaro. Målet för de skolsociala teamens arbete är att målgruppen ska öka sin närvaro i grundskolans undervisning och uppnå gymnasiebehörighet. Stadsdelsförvaltningarna arbetar också för att med stöd av socialförvaltningen utveckla socialtjänstens insatser för att stabilisera skolgången för barn och unga som är aktuella inom socialtjänsten.

I stadsdelsförvaltningarna i Järva finns sociala insatsgrupper (SIG) som är en arbetsmetod för samverkan mellan socialtjänst, polis, skola, arbetsmarknadsnämnden och andra aktörer för att stötta och hjälpa personer att sluta begå brott, lämna en kriminell livsstil, kriminella miljöer och våldsbejakande extremism eller förhindra att unga och unga vuxna utvecklar en kriminell livsstil eller involveras i våldsbejakande extremism. Arbetet samordnas av socialförvaltningen. I Stockholms stads budget 2022 tydliggjordes att arbetet med sociala insatsgrupper ska fortsätta att utvecklas med ett skärpt kvalitetsfokus som leder till att samordningen över staden förstärks och resultatet av utförda insatser systematiskt följs upp.⁵

Sedan oktober 2019 pågår arbete med Trefas- förstärkt samverkan mellan Kriminalvården, Polisen och Stockholms Stad i Järva.

Målet är att intensifiera och förstärka samarbetet, i syfte att förhindra flera dödsskjutningar, genom ett gemensamt operativt arbete som utgår från en gemensam lägesbild avseende kända riskindivider.

Trångboddhet

Vad gäller frågan om trångboddhet är förvaltningen väl medveten om att den ansträngda situationen på bostadsmarknaden medför att inte alla kommuninvånare har möjlighet att efterfråga bostäder som motsvarar deras behov av boende och att ofrivillig trångboddhet kan ge olika typer av negativa effekter.

Kommunernas ansvar för bostadsförsörjningen regleras i lag (2013:866) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar, enligt vilken kommuner ska planera så att förutsättningar finns för alla invånare att kunna leva i goda bostäder. Förvaltningen har deltagit i arbetet med att ta fram riktlinjer för stadens bostadsförsörjning 2021-2024, vilka grundar sig på en analys av den demografiska utvecklingen, av efterfrågan på bostäder, bostadsbehovet för särskilda grupper och marknadsförutsättningar.

Inom ramen för arbetet med att ta fram riktlinjerna har förvaltningen belyst situationen för de grupper som inte har förmåga att efterfråga bostäder som motsvarar deras behov. Vad gäller frågan om trångboddhet konstateras i riktlinjerna att Stockholms stad behöver utreda hur fler stora bostäder kan tillkomma genom nyproduktion samt hur stora bostäder i det befintliga beståndet i större utsträckning kan komma ofrivilligt trångbodda till del. Beslut om vilka åtgärder som ska genomföras sker i samband med beslut om stadens budget.

Förvaltningen anser att riktlinjerna för bostadsförsörjning 2021-2024 uppfyller målsättningarna i enlighet med stadens budget och tillgodoser de krav som bostadsförsörjningslagen ställer. Förvaltningen anser vidare att riktlinjerna tillsammans med Bostadspotential Stockholm och berörda nämnders arbete med boendeplaner utgör en bra grund för stadens fortsatta arbete med bostadsförsörjning.

Vad gäller de delar av motionen som handlar om fysisk stadsplanering inklusive kommersiella fastigheter och bostadsbyggande så ligger dessa frågor utanför förvaltningens direkta kompetensområde, varför förvaltningen avstår ifrån att ta ställning till om skapandet av ett projekt och tillsättning av en general i syfte att påskynda dessa processer skulle utgöra adekvata kompletterande åtgärder.

Förvaltningen föreslår att nämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar till kommunstyrelsen.

Bilagor

Motion om utveckling av Järva, KS 2021/1278.